

KS. STANISŁAW LIBROWSKI

PLAN¹ DWUTOMOWEJ² MONOGRAFII HISTORYCZNEJ
DIECEZJI WŁOCŁAWSKIEJ

*

Tom 1: Diecezja Włocławska³ w granicach historycznych

Tom 2: Słownik biograficzny Diecezji Włocławskiej

*

TOM 1: DIECEZJA WŁOCŁAWSKA W GRANICACH HISTORYCZNYCH⁴

Przedmowa⁵

Spis rzeczy

Bibliografia załącznikowa i skróty⁶

Wstęp⁷

¹ Plan niniejszy w zasadniczych konturach rozdziałowych ułożyłem już przed kilkunastu laty, a później ulepszałem z okazji zamieszczania go, obok planów monografii parafii, biskupa i kapituły N., w dodatku mego skryptu masyzynowego pt. Wstęp do badań historycznych, przeznaczzonego dla studentów historii Kościoła na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1958—1967), Akademii Katolickiej w Warszawie (1961—1964) i w Seminarium Duchownym we Włocławku (1949—1967). Obecnie rozczłonkowałem go na podrozdziały, punkty i podpunkty. — Całkowicie zdaję sobie sprawę z tego, że zanim nastąpi realizacja tego planu, ulegnie on jeszcze dalszym zmianom — przez dodanie lub redukcję, względnie poszerzenie albo zwężenie pewnych jego elementów. Jedne rozdziały tego planu zostały mocno rozbudowane, drugie mniej a jeszcze inne wcale. Zależało to nie tylko od rozciągłości i ważności danego rozdziału, ale także od jego dotychczasowego opracowania oraz istniejących źródeł na jego temat, albo przeciwnie — z powodu zupełnego nieobrobienia czy szczupłości materiałów źródłowych dla tegoż. Ewentualne więc dalsze podziały rozdziałów nierozczłonkowanych wyłonią się potem, przy pisaniu monografii, teraz bowiem jeszcze nie wiadomo, na jakie drobniejsze punkty można w nich liczyć. O wszelkie przeto uwagi i sugestie pod adresem prezentowanego planu upraszam P. T. Czytelników.

² Jak widać z tytułu i podtytułów, jest to plan dwutomowego opracowania historii diecezji włocławskiej. Tom pierwszy obejmuje całokształt dziejów i ustroju wspomnianego biskupstwa pod względem rzeczowym, prawnym i historycznym. W tomie zaś drugim, uzupełniającym w stosunku do pierwszego, znajdują się imiona i nazwiska możliwie wszystkich osób duchownych opisywanej diecezji, proporcjonalnie do zajmowanego stanowiska i działalności tychże. Podział monografii diecezji na takie dwa tomy wydaje mi się najzupełniej poprawny, logiczny i uzasadniony. Nie uważam natomiast za najszcześniejsze rozplanowanie przez ś. p. ks. Józefa Nowackiego jego epokowego dzieła pt. Dzieje archidiecezji poznańskiej na 3 tomy — 1: Kościół katedralny w Poznaniu (1959), 2: Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój (1964) oraz 3: Kapituła metropolitalna w Poznaniu (nie wykończony i nie wydrukowany). Po pierwsze dlatego, że zasłużony ten historyk odłączył kapitułę od katedry, istniejącą przy tejże prawie i fizycznie. Po wtóre, iż katedrze i jej kapitule zamierzał on poświęcić aż dwa tomy dzieła, podczas gdy ogromowi właściciwych zagadnień archidiecezjalnych przeznaczył tylko jeden, co prawda obszerny, tom drugi. Kładąc tom o kościele katedralnym na pierwszym miejscu swej historycznej trylogii, o początkach diecezji poznańskiej był ks. Nowacki zmuszony mówić dwukrotnie, w 1 i 2 tomie swego dzieła. Tego powtarzania się zasadniczo uniknie mój podział monografii diecezji — w tomie pierwszym czysto diecezjalny a w drugim całkowicie biograficzny.

Rozdział I — Początek, rozwój, granice i przynależność metropolitalna Diecezji Włocławskiej

- A — Początek Diecezji Włocławskiej
- B — Sprawa dwóch diecezji⁸ na Kujawach oraz unii tychże
- C — Cztery fazy rozwojowe Diecezji Włocławskiej
 - 1 — Diecezja Kruszwicka⁹
 - 2 — Diecezja Kujawska i Pomorska¹⁰
 - 3 — Diecezja Kujawsko-Kaliska¹¹
 - 4 — Diecezja Włocławska¹²
- D — Granice Diecezji Włocławskiej
- E — Przynależność metropolitalna Diecezji Włocławskiej

Rozdział II — Podział Diecezji Włocławskiej

- A — Podział Diecezji Kruszwickiej¹³
- B — Podział Diecezji Kujawskiej i Pomorskiej¹⁴
 - 1 — Archidiakonaty
 - a — Stołeczny Archidiakoniat Włocławski
 - b — Archidiakoniat Kruszwicki
 - c — Archidiakoniat Pomorski
 - 2 — Oficjałaty
 - a — Oficjałat Generalny Włocławski (Kujawski)
 - b — Oficjałat Generalny Gdański (Pomorski)
 - c — Oficjałat Generalny Tczewski (Pomorski)¹⁵
 - d — Oficjałat Foralny¹⁶ Bydgoski, po r. 1765 Świecki

³ W powyższym planie nazwy własne wszystkich instytucji piszę wielkimi literami. Z pisownią nie będzie pod tym względem problemu przy ewentualnym drukowaniu monografii, albowiem w książce tytuły rozdziałów i dalszych podziałów zostaną złożone majuskułą (wersalikami).

⁴ Z powodu przedstawienia przeze mnie niniejszego planu w postaci spisu rzeczy a nie w formie opisowej, z konieczności musiały się w nim znaleźć rozwinienia niektórych tytułów, względnie nawet wyjaśnienia słowne czy chronologiczne, tak w samym tekście, jak zwłaszcza w przypisach. W tekście, w nawiasach, podałem z nich tylko najważniejsze, a więc wtórne nazwy lub synonimy instytucji oraz daty ich zmiany albo przeniesienia na inne miejsce, pozostałą większość kierując do przypisów. Uzupełnienia te i wyjaśnienia, zamieszczone tu wyłącznie dla tymczasowej orientacji odbiorcy planu, zostaną, siłą rzeczy, w przyszłym opracowaniu historycznym zastąpione odpowiednim opisem.

⁵ W przedmowie autor zazwyczaj nawiązuje kontakt z czytelnikiem oraz uzasadnia potrzebę podjęcia danego tematu.

⁶ Bibliografia załącznikowa czyli wykaz źródeł i literatury przedmiotu przygotowywanej książki obejmuje zwykle: 1) opracowania, 2) źródła drukowane i 3) źródła rękopiśmienne. Fracta pagina — na lewej, węższej szpalcie znajdują się skróty.

⁷ We wstępie zostanie przedstawiony stan badań nad dziejami diecezji włocławskiej.

⁸ Kruszwickiej i włocławskiej.

⁹ Od około r. 1015 do 1123.

¹⁰ W latach 1124—1818.

¹¹ W latach 1819—1925.

¹² Od r. 1926.

¹³ Tylko na ewentualne parafie.

¹⁴ Na archidiakonaty, oficjałaty, dekanaty i parafie.

¹⁵ Istniał tylko w latach 1773—1793.

¹⁶ Foralny albo prowincjalny, niestołeczny. Ostatnio historycy zaczęli używać nazw: okręgowy (ks. Walenty Wójcik) i regionalny (ks. Józef Nowacki). Jednakże w źródłach zachodzi stale nazwa foralny.

- 3 — Dekanaty ¹⁷
 - C — Podział Diecezji Kujawsko-Kaliskiej ¹⁸
 - 1 — Oficjałaty
 - a — Oficjałat Generalny Kujawski (Włocławski)
 - b — Oficjałat Generalny (od r. 1887 Foralny) Kaliski
 - c — Oficjałat Foralny Piotrkowski, po r. 1918 Częstochowski
 - 2 — Dekanaty
 - D — Podział (obecnej) Diecezji Włocławskiej ¹⁹
 - 1 — Wikariaty
 - a — Wikariat Generalny Włocławski
 - b — Wikariat Okręgowy Kaliski
 - 2 — Dekanaty
- Rozdział III — Zarząd Diecezji Włocławskiej
- A — Biskup i jego kuria
 - 1 — Nominacja i zakres władzy ²⁰ biskupów włocławskich
 - 2 — Organizacja kurii biskupiej
 - a — W czasach kruszwickich
 - b — W okresie kujawskim i pomorskim
 - 1° — Kuria biskupia nadworna (świecka) ²¹
 - 2° — Kuria biskupia zadworna (duchowna) ²²
 - c — W fazie kujawsko-kaliskiej
 - 1° — Kuria biskupia zadworna ²³
 - d — W dzisiejszej diecezji ²⁴
 - 1° — Kuria biskupia (czyli diecezjalna)
 - 2° — Sąd biskupi (czyli duchowny lub kościelny)
 - 3 — Działalność biskupów włocławskich (oraz ich kurii)
 - a — Działalność czysto kościelna
 - 1° — Działalność administracyjna i pasterska ²⁵
 - 2° — Działalność sądownicza
 - b — Działalność gospodarcza
 - 1° — Uposażenie biskupstwa w czasach kruszwickich

¹⁷ Zarówno archidiakonaty jak i oficjałaty dzieliły się z kolei na dekanaty, a te wreszcie na parafie. Dekanaty w trzech ostatnich fazach dziejów diecezji (2—4) zostaną przedstawione alfabetycznie. Ponieważ parafiom poświęcony jest odrębny, VI rozdział monografii, nie mogą one mieć w niniejszym rozdziale (organizacji terytorialnej) własnych podtytułów, paralelnych do archidiakonatów, oficjałatów (wikariatów generalnych) i dekanatów. Potrzebne więc wiadomości o nich na tym miejscu zawrą się w punktach „dekanaty” okresów diecezjalnych 2—4.

¹⁸ Na oficjałaty (od r. 1918 wikariaty), dekanaty i parafie.

¹⁹ Na wikariaty (do r. 1929), dekanaty i parafie.

²⁰ Czyli uprawnień i obowiązków.

²¹ Kuria biskupia nadworna ulegała powolnej likwidacji po r. 1793 (II rozbiór Polski), w którym ordynariusz włocławski utracił, na rzecz państwa pruskiego, większość dóbr ziemskich.

²² Istniała ona do r. 1850, po którym kancelaria konsystorza generalnego włocławskiego stała się jednocześnie biskupią.

²³ Zarówno dla spraw administracyjnych jak i sądowych.

²⁴ Podział konsystorza generalnego włocławskiego na kurie diecezjalną i sąd biskupi nastąpił już w r. 1918 (na podstawie przepisów Kodeksu Prawa Kanonicznego), zatem jeszcze pod koniec istnienia diecezji kujawsko-kaliskiej.

²⁵ W skład działalności pasterskiej wchodziły również wizytacje kanoniczne kościołów i parafii.

- 2° — Uposażenie biskupstwa w okresie kujawskim i pomorskim
 - α — Posiadłości ziemskie i miejskie
 - β — Zamki, pałace i rezydencje biskupów
 - γ — Dziesięciny biskupie
 - δ — Regalia i immunitet
 - ε — Zarząd i gospodarka dóbr biskupstwa
 - η — Jurysdykcja patrymonialna i sądownictwo świeckie biskupów
- 3° — Sprawy gospodarcze diecezji w fazie kujawsko-kaliskiej
- 4° — Sprawy finansowe obecnej diecezji
 - c — Działalność polityczna biskupów
 - d — Sprawy prywatne i rodzinne biskupów
- 4 — Zespół akt biskupów włocławskich
- 5 — Katalog biskupów włocławskich ²⁶
- B — Organy władzy biskupiej poza kurią
 - 1 — Urzędy (urzędnicy) stałe
 - a — Archidiakoni ²⁷
 - 1° — Nominacja i zakres władzy archidiakonów
 - 2° — Uposażenie archidiakonów
 - 3° — Działalność archidiakonów ²⁸
 - 4° — Przechodnia dokumentacja działalności archidiakonów
 - 5° — Wykaz archidiakonów diecezji ²⁹
 - b — Wikariusze generalni i oficjałowie ³⁰
 - 1° — Wikariusze generalni urzędujący poza konsystorzami ³¹
 - 2° — Konsystorz Generalny Włocławski ³²
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność konsystorza ³³
 - γ — Zespół akt Konsystorza Włocławskiego
 - δ — Wykaz oficjałów włocławskich
 - 3° — Kuria Diecezjalna Włocławska ³⁴
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność kurii ³⁵

²⁶ Niezależnie od tego, że tom 2 planowanej monografii będzie poświęcony biografiami, w rozdziale niniejszym muszą się znaleźć, dla zaokrąglenia treści tomu 1, krótkie biogramy biskupów ordynariuszy a następnie wykazy archidiakonów, oficjałów (wikariuszy generalnych) i sufraganów diecezji. W tomie 2 zostaną one szerzej opracowane.

²⁷ Stojących na czele trzech archidiakonatów: włocławskiego, kruszwickiego i pomorskiego.

²⁸ Od II połowy XIII w. przeważnie tylko wizytacyjna.

²⁹ Podany według powyższej kolejności archidiakonatów.

³⁰ Oficjałowie, razem z podwładnymi sobie funkcjonariuszami, urzędowali w tzw. konsystorzach, które oznaczały zarówno same budowle jak też zwłaszcza instytucje czyli urzędy podległe oficjałom.

³¹ Tylko w okresie trwania diecezji kujawskiej i pomorskiej.

³² Do r. 1918.

³³ Administracyjna i sądowa.

³⁴ Po r. 1918.

³⁵ Przeważnie administracyjna.

- γ — Zespół akt Kurii Diecezjalnej we Włocławku
 - δ — Wykaz wikariuszy generalnych i kanclerzy kurii
- 4° — Sąd Kościelny Diecezji Włocławskiej³⁶
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność sądu³⁷
 - γ — Zespół akt Sądu Kościelnego we Włocławku
 - δ — Wykaz oficjałów
- 5° — Konsystorz Generalny Gdański
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność konsystorza³⁸
 - γ — Zespół akt Konsystorza Gdańskiego
 - δ — Wykaz oficjałów gdańskich
- 6° — Konsystorz Generalny Tczewski³⁹
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność konsystorza⁴⁰
 - γ — Szczątkowe akta Konsystorza Tczewskiego
 - δ — Wykaz oficjałów tczewskich
- 7° — Konsystorz Foralny Bydgoski, po r. 1765 Świecki
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność konsystorza⁴¹
 - γ — Szczątkowe akta Konsystorza Bydgoskiego, po r. 1765 Świeckiego
 - δ — Wykaz oficjałów bydgoskich, po r. 1765 świeckich
- 8° — Konsystorz Generalny (po r. 1887 Foralny⁴²) Kaliski
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność konsystorza⁴³
 - γ — Zespół akt Konsystorza Kaliskiego
 - δ — Wykaz oficjałów kaliskich
- 9° — Konsystorz Foralny Piotrkowski, po r. 1918 Częstochowski⁴⁴
 - α — Organizacja i zakres władzy
 - β — Działalność konsystorza⁴⁵
 - γ — Zespół akt Konsystorza Piotrowskiego, od r. 1918 Częstochowskiego
 - δ — Wykaz oficjałów piotrkowskich, od r. 1918 częstochowskich
- c — Biskupi sufragani (pomocniczy)
 - 1° — Sufraganaty

³⁶ Po r. 1918.

³⁷ Głównie sądowa.

³⁸ Administracyjna i sądowa.

³⁹ Urzędował tylko w latach 1773—1793. Por. przyp. 15.

⁴⁰ Administracyjna i sądowa.

⁴¹ Administracyjna i sądowa.

⁴² W latach 1918—1929 wikariatu, najpierw generalnego, następnie zaś okręgowego, i trybunału pomocniczego w stosunku do diecezjalnego sądu biskupiego.

⁴³ Administracyjna i sądowa.

⁴⁴ Z nazwą wikariatu generalnego i trybunału pomocniczego.

⁴⁵ Administracyjna i sądowa.

- α — Sufraganat ogólnodiecezjalny
- β — Sufraganaty regionalne
 - Włocławski czyli kujawski
 - Pomorski
- 2° — Nominacja i zakres władzy sufraganów
- 3° — Uposażenie sufraganów
- 4° — Działalność sufraganów ⁴⁶
- 5° — Akta działalności biskupów sufraganów
- 6° — Wykaz biskupów sufraganów diecezji
- d — Dziekani
 - 1° — Nominacja i zakres władzy dziekanów
 - 2° — Działalność dziekanów ⁴⁷
 - 3° — Szczątkowe zespoły akt dekanatów
- e — proboszczowie
 - 1° — Nominacja i zakres władzy proboszczów
 - 2° — Działalność proboszczów ⁴⁸
 - 3° — Zespoły akt parafialnych
- f — Synody diecezjalne
- g — Kongregacje (zebrania) dziekanów
- 2 — Urzędy (urzędnicy) tymczasowe
 - a — administrator diecezji
 - 1° — Nominacja i zakres władzy administratora
 - 2° — Działalność administratorów
 - 3° — Akta działalności administratorów ⁴⁹
 - 4° — Wykaz administratorów diecezji
 - b — Biskup koadiutor
 - 1° — Nominacja i stanowisko
 - 2° — Działalność koadiutorów
 - 3° — Akta działalności koadiutorów ⁵⁰
 - 4° — Wykaz biskupów koadiutorów włocławskich
 - c — Wikariusz kapitulny ⁵¹
 - 1° — Wybór i zakres władzy wikariusza kapitulnego
 - 2° — Działalność wikariuszy kapitulnych
 - 3° — Akta działalności wikariuszy kapitulnych ⁵²
 - 4° — Wykaz wikariuszy kapitulnych diecezji
- C — Kapituła katedralna
 - 1 — Katedra i Kapituła św. Wita w Kruszwicy ⁵³
 - 2 — Katedra i Kapituła św. Piotra w Kruszwicy ⁵⁴
 - 3 — Kapituła Katedralna Włocławska ⁵⁵

⁴⁶ Przeważnie pontyfikalna, w porządku władzy święceń.

⁴⁷ Także wizytacyjna.

⁴⁸ Prawie wyłącznie duszpasterska.

⁴⁹ Stanowiące chronologiczne wycinki wśród akt biskupów.

⁵⁰ Powinny one stanowić odrębny, chociaż bardzo mały, zespół akt. W Archiwum Diecezjalnym we Włocławku stanowią one jednak priora w późniejszych ordynariackich ich aktach.

⁵¹ W okresach kujawskim i pomorskim oraz kujawsko-kaliskim tej diecezji nazywany nieściśle także administratorem.

⁵² Powinny również tworzyć chronologiczne wycinki pośród akt biskupów ordynariuszy.

⁵³ W ciągu II połowy XI w.

⁵⁴ Na przestrzeni I połowy XII stulecia.

⁵⁵ Od II połowy XII w.

- a — Katedra włocławska
- b — Powstanie, rozwój i ustrój Kapituły Włocławskiej
- c — Wewnętrzne pole działania kapituły
 - 1° — Odnośnie własnej instytucji
 - 2° — W katedrze
 - 3° — W stosunku do kolegiów niższego duchowieństwa katedralnego
- d — Rola kapituły w zarządzie diecezji
 - 1° — W czasie obsadzenia stolicy biskupiej
 - 2° — W czasie opróżnienia stolicy biskupiej
- e — Próby przeniesienia katedry z Włocławka do Kalisza ⁵⁶

Rozdział IV — Kolegiaty oraz ich kapituły

- A — Kolegiaty w okresie kujawskim i pomorskim
 - 1 — Kolegiata zamkowa św. Wita w Kruszwicy
 - 2 — Kolegiata św. Piotra i Pawła w Kruszwicy
 - 3 — Kolegiata zamkowa św. Michała w Gdańsku
 - 4 — Kolegiata św. Mikołaja w Wolborzu
 - 5 — Kolegiata zamkowa św. Michała w Krakowie ⁵⁷
- B — Kolegiata i Kapituła Kaliska ⁵⁸
- C — Kolegiaty nabyte w r. 1818 a zniesione w r. 1819 ⁵⁹
 - 1 — Kolegiata i Kapituła w Choczcu
 - 2 — Kolegiata i Kapituła w Łasku
 - 3 — Kolegiata i Kapituła w Sieradzu
 - 4 — Kolegiata i Kapituła w Uniejowie
 - 5 — Kolegiata i Kapituła w Wieluniu ⁶⁰

Rozdział V — Prepozytury parafialne z mansjonariami ⁶¹

Rozdział VI — Parafie ⁶² (kościóły i kaplice)

Rozdział VII — Duchowieństwo diecezjalne (w ogólności) ⁶³

Rozdział VIII — Katolicka ludność diecezji ⁶⁴

⁵⁶ Za biskupa Józefa Szczepana Koźmiana (1823—1831).

⁵⁷ Z racji wcielenia większości jej beneficjów do uposażenia biskupstwa włocławskiego.

⁵⁸ Wspomniana kolegiata, jako też 5 następnych, przeszła do diecezji włocławskiej z archidiecezji gnieźnieńskiej w r. 1818.

⁵⁹ Kolegiaty te ujmę w porządku alfabetycznym.

⁶⁰ Przywrócona w r. 1966 w diecezji częstochowskiej.

⁶¹ Było ich kilkanaście na terenie tutejszego biskupstwa. Zostaną one opracowane alfabetycznie miejscowościami. Ewentualne punkty tego rozdziału wyłonią się w trakcie pisania monografii.

⁶² Ponieważ parafie dość często, szczególnie w czasach nowszych, zmieniały przynależność dekanalną, zostaną one omówione alfabetycznie na przestrzeni całej historii diecezji. Na terytorium opisywanej parafii uwzględni się przy tym następujące elementy: 1) parafia w ogólności, 2) beneficjum parafialne, 3) kościół parafialny, 4) inne kościoły (pomocnicze w miastach a filialne po wsiach) oraz kaplice (publiczne, dworskie, prywatne i pustelnie) na terenie parafii, 5) archiwum i biblioteka parafialna, wreszcie 6) wydarzenia charakteru świeckiego.

⁶³ Tylko tyle na ten temat, ile będzie wymagać zaokrąglenie pierwszego tomu monografii, albowiem żywoty, biogramy i wzmianki o poszczególnych osobach duchownych wypełnią drugi tom dzieła.

⁶⁴ Rozdział ten można również zatytułować: Diecezjanie, względnie: Włocławska diecezja włocławskiej. Ewentualne podziały jego na punkty wyłonią się w czasie opracowywania monografii.

Rozdział IX — Duszpasterstwo na terenie diecezji

- A — Nauczanie religijne (w kościołach)
 - 1 — Nauczanie zwyczajne (katechizmowe)
 - 2 — Rekolekcje i misje
 - 3 — Kaznodziejstwo w diecezji
- B — Umoralnianie
 - 1 — Duszpasterstwo ogólne
 - a — Msze św. i nabożeństwa
 - b — Liturgia rzymska i lokalna
 - c — Życie sakramentalne wiernych (prywatne)
 - 2 — Duszpasterstwo specjalne
 - a — Starszego typu
 - 1° — Bractwa i stowarzyszenia
 - α — Kapłańskie
 - β — Duchownych i świeckich
 - γ — Osób świeckich
 - δ — Wpływ religii na życie cechów (świeckich)
 - b — Duszpasterstwo nowoczesne
 - 1° — Stanowe (Akcja Katolicka)
 - 2° — Indywidualne
 - 3° — Wczasowe
 - 3 — Kult świętych w Diecezji Włocławskiej
 - a — Kult świętych powszechnych
 - 1° — Kult maryjny
 - 2° — Kult innych świętych
 - b — Kult świętych krajowych
 - c — Kult świętych diecezjalnych (lokalnych)
 - 4 — Księgi i przedmioty liturgiczne
 - a — Ich produkcja
 - b — Ich rozprowadzanie
- C — Wspomaganie
 - 1 — Domy opieki dla starców i kalek ⁶⁵
 - a — Katedralny św. Witalisa we Włocławku
 - b — Przytułki parafialne
 - c — Miejskie domy starców w orbicie wpływów Kościoła
 - d — Domy księży emerytów
 - 2 — Inne zakłady dobroczynne
 - 3 — Akcja Caritas
 - a — Centrala diecezjalna
 - b — Oddziały parafialne

Rozdział X — Szkolnictwo kościelne na terenie diecezji

- A — Szkoła Katedralna we Włocławku
- B — Szkoły i ochronki parafialne
- C — Seminarium Diecezji Włocławskiej
 - 1 — Seminarium wyższe
 - a — Seminarium Duchowne we Włocławku
 - b — Seminarium w Gdańsku
 - c — Seminarium Kaliskie

⁶⁵ Nazywane przez tradycję górnołotnie szpitalami. Przy nich zostaną opisane tzw. kościoły i kaplice szpitalne.

- 2 — Niższe Seminarium Duchowne we Włocławku
- D — Szkoły katolickie dla świeckich
- E — Instytut Wyższej Kultury Religijnej
- Rozdział XI — Zakony i zgromadzenia w diecezji
 - A — Zakony i zgromadzenia męskie ⁶⁶
 - B — Zakony i zgromadzenia żeńskie ⁶⁷
- Rozdział XII — Innowiercy w Diecezji Włocławskiej
 - A — Sprawy innowiercze w ogólności
 - B — Poszczególne herezje i sekty ⁶⁸
- Rozdział XIII — Instytucje naukowo-kulturalne diecezji
 - A — Archiwum Diecezjalne we Włocławku
 - B — Biblioteki ogólnodiecezjalne
 - 1 — Biblioteka Kapituły Włocławskiej
 - 2 — Biblioteka Seminarium Duchownego we Włocławku
 - C — Muzeum Diecezjalne we Włocławku
 - D — Księgarnia Powszechna i Drukarnia Diecezjalna we Włocławku
- Rozdział XIV — Diecezja Włocławska w Kościele i Państwie
 - A — Wkład Diecezji Włocławskiej w życie państwowo-kościelne
 - 1 — Biskupi włocławscy
 - 2 — Kapituła katedralna i kolegiackie
 - 3 — Duchowieństwo diecezjalne i zakonne
 - 4 — Katolicy świeccy
 - B — Wkład Diecezji Włocławskiej w życie kulturalno-oświatowe
 - 1 — Biskupi włocławscy
 - 2 — Kapituła katedralna i kolegiackie
 - 3 — Duchowieństwo diecezjalne i zakonne
 - 4 — Katolicy świeccy
 - C — Wydawnictwa diecezjalne
- Zakończenie
- Indeks
- Streszczenie w językach obcych
- Mapy.

TOM 2: SŁOWNIK BIOGRAFICZNY DIECEZJI WŁOCŁAWSKIEJ

Sprawiedliwość dziejowa oraz czasy demokratyzacji społeczeństw, w których żyjemy, nakazują zamieścić w tym słowniku żywoty, biogramy czy wzmianki o wszystkich osobach kościelnych związanych z Diecezją Włocławską, a nie tylko o biskupach, prałatach i kanonikach, którymi zajmowali się dawniejsi historycy. Stąd w niniejszym słowniku otrzymają swoje miejsce biskupi ordynariusze, sufragani, koadiutorzy, administratorzy diecezji, wikariusze kapitułni, wikariusze generalni, oficjałowie, archidiaconi, prałaci oraz kanonicy katedry i kolegiat, dziekani, proboszczowie i administratorzy

⁶⁶ Przedstawię je alfabetycznie instytucjami a w nich miejscowościami (konwentami, domami), z uwzględnieniem kościoła czy kaplicy, nowicjatu, seminarium, ogólnej działalności, archiwum i biblioteki.

⁶⁷ Jak przyp. 66.

⁶⁸ Także one będą opracowane alfabetycznie religiami, wyznaniem i sektami, a w nich dalej miejscowościami (gminami wyznaniowymi), z uwzględnieniem kościołów (zborów), kaplic, bożnic, działalności, szkół, przytułków, archiwów i bibliotek.

parafii, wikariusze wieczyści i zwykli, mansjonarze, penitencjarze, psalterzyści, ołtarzyści, prefekci, kapelani, klerycy, zakonnicy i zakonnice wszelkich szczebli związanych z tutejszym biskupstwem, jak również zasłużeni dla Kościoła diecezjanie świeccy. Projektowany słownik, jak inne tego rodzaju prace naukowo-informacyjne, będzie ułożony alfabetycznie.
